

Doc. GA35/CC34/REP/10/tr

RAPOR*

“KEİ Üye Devletlerinde Kadınların Şiddete Karşı Korunması”

Raportör: Sn. Rusudan KERVALISHVILI (Gürcistan)

* Rapor Metni Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu'nun 7-8 Nisan 2010 tarihinde Moskova'da yapılan Otuz Dördüncü Toplantısı'nda müzakere edilmiş ve 3 Haziran 2010'da Belgrad'da yapılan Otuz Beşinci Genel Kurul'da onaylanmıştır.

I. GİRİŞ

1. KEİ Üye Devletleri KEİ Örgütünü “Avrupa'daki bütünleşme sürecinin bir parçası olan, insan haklarına ve temel özgürlüklere dayalı, ekonomik serbestlik, sosyal adalet, eşit güvenlik ve istikrar yoluyla refaha varmayı amaçlayan bölgesel işbirliğine ilişkin ortak görüşleri paylaşarak” kurmuş olup, işbirliği alanlarını “ulusal ekonomilerinin ve insanların sosyal refahlarının sürekli bir gelişmeye ulaşması için beşeri, doğal ve diğer kaynaklarından daha etkin şekilde yararlanılması amacıyla” şeklinde tanımlamıştır. (KEİ Kuruluş Sözleşmesi)

2. KEİ'nin 15inci Yıldönümü Zirvesi vesilesi ile Devlet ve Hükümet Başkanları, ulusal, bölgesel ve global düzeylerde BM Milenyum Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunma taahhütlerini yineleyerek İçişleri Bakanlar Kurulu'nu KEİ bölgesinde bu hedeflere ulaşılması için gerekli muhtemel adımları incelemeye çağırmıştır.

3. Kadınlara yönelik şiddet cinsiyet eşitliğinin artırılması ve insan haklarının korunması yolunda en büyük sorunlardan birini teşkil etmektedir. Şiddet, kültür ve din ayrımı yapmaksızın, dünya genelinde tüm sosyo-ekonomi ve eğitim sınıflarında milyonlarca kadının yaşamını etkilemektedir. Bireyler, aileler, toplumlar ve ülkeler üzerinde yıkıcı bir etkiye sahip olup KEİ bölgesi için olduğu kadar küresel ölçekte de muazzam sosyal ve ekonomik maliyetlere neden olmaktadır. Kadınların kalkınmaya, barışa ve güvenliğe katkı sağlamalarını engellemekte ve Milenyum Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasının önünde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

4. KEİ Parlamenter Asamblesi, “İnsan Kaçakçılığı ile Mücadelenin Yasal Çerçevesi” hakkındaki Raporunda ve Tavsiye Kararında (35/1999) sorunu bir yönü ile ele almıştı. Ayrıca “Kadınların Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Hayata Katılımı” konusunu da ele almış ve ilgili Raporu ve Tavsiye Kararını (61/2002) kabul etmiştir. Aynı zamanda cinsiyet eşitliği ve kadınların sosyal katılımı ve hassasiyeti ile ilgili sorunlar da, “İşsiz İnsanların Topluma Geri Kazandırılması” (67/2002); “KEİ Bölgesinin Kalkındırılmasında Kültürün Rolü” (70/2003); “KEİ Üye Devletlerinde Yoksulluğa Karşı Mücadele” (74/2003); ve “KEİ Üye Devletleri içersinde Sosyal Uyum: Siyasi İstikrara Katkı” (103/2008) gibi Raporlar ve Tavsiye Kararlarında incelenmiştir.

5. Cinsiyete dayalı şiddet meselesinin ağırlığını ve aynı zamanda global düzeydeki ilgili girişimlerle kazandırılan hızı göz önünde bulunduran Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu “KEİ Üye Devletleri'nde Kadınların Şiddete Karşı Korunması” konusunu 34. Toplantısının ana gündem maddesi olarak ele almayı kararlaştırmıştır. Azerbaycan, Yunanistan, Romanya, Türkiye ve Ukrayna ulusal delegasyonları tarafından Rapor'a katkılarda bulunulmuştur. Ayrıca BM kuruluşlarının, PAB'in, AB'nin ve Dünya Bankası, Avrupa Konseyi, Uluslararası Af Örgütü vb. gibi ilgili uluslararası örgütlerin resmi internet sitelerinden referans malzeme temin edilmiştir.

II. KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN TANIMI VE KAPSAMI

6. “Kadınlara yönelik şiddet” ifadesinin, kadın olduğu için bir kadına karşı gerçekleştirilen veya kadınları oransız olarak etkileyen cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi anlamına geldiği kabul edilmektedir. Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması konusundaki BM Beyannamesi (DEVAW), Kadına Yönelik Şiddet'i “kamusal ya da özel hayatta vuku bulan, bunun gibi eylem tehditleri, baskı ve zorlama ya da özgürlüğün keyfi kısıtlanması da

dahil, kadınlarda fiziksel, cinsel ya da psikolojik hasara veya zarara yol açan veya açması muhtemel olan cinsiyete dayalı herhangi bir şiddet eylemi” olarak tanımlamaktadır.

7. Kadınların maruz kaldığı çeşitli şiddet biçimleri arasında, eşinden gördüğü cinsel, fiziksel veya duygusal istismar; aile bireylerinden veya başkalarından gördüğü fiziksel ya da cinsel istismar; otorite figürlerinden (öğretmenler, polis memurları veya işverenler gibi) gördüğü cinsel taciz ve istismar; zorla çalıştırılmak veya fuhuş maksadıyla kaçırılma; ve zorla ya da çocuk yaşta yaptırılan evlilikler, başlık parası ile ilgili şiddet ve kadınların namus için öldürüldüğü töre cinayetleri gibi geleneksel uygulamalar yer almaktadır. İhtilaf durumlarında sistematik cinsel istismar ise kadınlara yönelik şiddetin bir diğer şeklidir. Avrupa Konseyi Avrupa’daki kadınların %20-25’inin yetişkin hayatlarında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını ve %10’dan fazlasının da cinsel şiddet mağduru olduğunu tahmin etmektedir.

8. Tüm bu şiddet biçimleri rasgele mağduriyet örnekleri olmayıp, hem kadın ile erkek arasındaki eşitsizliğin belirgin kanıtı olarak hem de bunu sürekli kılma aracı olarak kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlik ile ilişkilidir. Kadınların ve erkeklerin aile ve toplum içindeki rolleri hakkındaki basmakalıp tutumlar ve aynı zamanda kadınların medyada, özellikle de reklamlardaki basmakalıp ve cinsiyetçi tasviri sorunu ağırlaştırmaktadır.

9. İnsan hakları ihlalinin getirdiği ahlaki bedelin yanında kadınlara yönelik şiddetin ekonomik maliyetleri de muazzam olmaktadır. Kadınlar soyutlanabiliyor, çalışamaz duruma gelebiliyor, ücret kaybına uğrayabiliyor, düzenli faaliyetlere iştirak edemiyor ve kendilerine ve çocuklarına gerektiği gibi bakamayacak hale gelebiliyorlar. Eşlerinden gördüğü şiddete bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı ya da dolaysız maliyetler hem kadınlar ve aileleri için hem de yerel ve merkezi hükümetler için hayli fazladır. Bu durum ülkelerin kadına yönelik şiddetin azaltılmasını kilit kalkınma hedefi olarak belirlemesi gerektiğini daha da güçlü vurgulamaktadır. BM Milenyum Projesi’nin Eğitim ve Cinsiyet Eşitliği konusundaki çalışma kolu, kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasını, kadınların eşitliği ve güçlendirilmesi hakkındaki 3 numaralı Milenyum Kalkınma Hedefi’nin ve MKH’lerinin tümünün gerçekleştirilmesi açısından yedi stratejik öncelikten bir tanesi olarak belirlemiştir.

10. WHO’nun Şiddet ve Sağlık konusundaki Dünya Raporuna göre kadınlara yönelik şiddetin en yaygın şekillerinden bir tanesi eşinden veya erkek arkadaşından gördüğü şiddettir. Avrupa’da bütün kadınların yaklaşık %12 – 15’i, 16 yaşından sonra aile içi istismar ilişkisine maruz kalmış ve bunların pek çoğu da yaşamlarını yitirmektedir (Avrupa Konseyi). Çok daha fazlası da, ayrıldıktan sonra bile eski eşlerinden/erkek arkadaşlarından fiziksel ve cinsel şiddet görmeye devam etmektedir. Bu tip şiddet kapalı kapılar ardında gerçekleştiğinden çoğunlukla gizli kalmaktadır. Üstelik hukuk sistemleri ve kültürel normlar bunu çoğu kez bir suç olarak değil de daha çok özel bir aile meselesi ya da hayatın normal bir parçası olarak ele alırlar.

KEİ BÖLGESİ

11. Aile içi şiddet, kadın kaçaklığı ile birlikte, KEİ bölgesinde kadınların insan haklarına yönelik en ciddi tehditleri oluşturmaktadır. Yukarıda da değinildiği üzere, insan kaçaklığı Asamble tarafından ayrıca ele alınmıştır. Bu raporun odak noktası esasen, tüm KEİ Üye Devletleri’nde toplum üzerinde az ya da çok dalgalanma etkilerine sahip, kadına yönelik şiddetin en sinsi şekli olan aile içi şiddettir.

12. Son zamanlarda pek çok KEİ Üye Devleti'nde bir pazar ekonomisine geçişle birlikte bu sürecin beraberinde getirdiği sosyal ve ekonomik sıkıntı kadınlar için genel bir statü düşüşüne yol açtı ve kamusal ve özel alanlarda çok çeşitli şiddet riskini artırdı. Cinsiyet eşitliği kanunla sağlanmış olsa da uygulamada, yüksek işsizlik seviyeleri ve/veya düşük ücretli işlerle kendini gösterdiği üzere bu geçişin olumsuz neticelerinden kadınlar daha fazla etkilenmektedir. Bu durum kadınları güçsüz kılmış ve babalarına ve eşlerine gitgide daha fazla bağımlı hale getirmiştir. Üstelik, KEİ bölgesinde az ya da çok halen devam eden ataerkil ve ayırıcı tutumlar kadınların şiddete ve istismara karşı korunmasızlığını ve hassasiyetini artırmaktadır.

13. Ne yazık ki aile içi şiddeti kontrol etmek devletler için oldukça güçtür zira vakaların çoğunda ancak şiddetin sonuçları ciddi olduğunda bildirilmektedir ve diğer vakalar da sadece aile içi çatışmalar olarak kabul edilmektedir. Sonuç olarak ekseriyetle ses çıkarmadan yaşanmakta ve resmi görevliler (sağlık çalışanları, polis, savcılar vb.) arasında çok az bilinmektedir. Aile içi şiddeti açıkça kınayan ve bunu bir suç olarak tanımlayan kamusal bir söylem olmadığından kadınlar için aile içindeki şiddeti bir suç olarak bildirmek güçtür. Birkaç Üye Devlette aile içi şiddetin bildirilmesi geniş ölçüde "aileyi yıkmakla" eşdeğer tutulmakta ve güçlü bir şekilde kınanmaktadır.

14. Ayrıca bazı Üye Devletlerde spesifik yasaların olmayışının, özel alanda işlenen suçların cezasız kalmasına katkıda bulunduğu da rapor edilmektedir. Kadınları yardım istemekten alıkoymakta ve bunu bir suç olarak kabul etmediği için polisin sorunla ciddi şekilde ilgilenmeye yönelik isteksizliğini güçlendirmektedir. Kadınlara yönelik şiddetin bir suç olarak veya bir insan hakkının ihlali olarak kabul edilmemesi adaletin önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. Emniyet teşkilatına güvensizlik ve adli yardımın yüksek maliyetli oluşu kadınları yardım talep etmekten alıkoyma önemli kısıtlamalardır.

15. Tüm bu faktörler pek çok aile içi şiddet mağdurunu şikayette bulunmaktan alıkoymaktadır. Şikayet edilen vakalarda mağdurlar, faille ekonomik olarak bağımlı olduklarından veya bunlardan gelen tehditlerden, çocuklarının velayetini kaybetme korkusundan ya da böyle bir şiddeti ortaya dökmekle oluşacak toplumsal ayıptan dolayı şikayetlerini geri çekmektedir. O yüzden oldukça az sayıda şikayet mahkemelere intikal etmekte veya dava ile sonuçlanmaktadır. Aynı zamanda, olduğundan az rapor edilmesi şiddet mağdurları için yeterli koruyucu bir altyapının geliştirilmesini engellemektedir.

16. Hali hazırda çok şey başarılmış olmasına rağmen, veri ölçme ve toplama için standartlaştırılmış yöntemler ve araçlar olmaması sebebiyle KEİ bölgesinde kadınlara yönelik şiddet konusunda bilgi edinmede halen sorunlar ve boşluklar mevcuttur. Verilerin karşılaştırılabilirlik ve kalite sorunu yanında bölgenin genişliği, ele alınan popülasyonlar ve ölçümlenen kadına yönelik şiddet çeşitleri açılarından büyük boşluklar mevcuttur. Bu nedenle, bu fenomenin ortadan kaldırılması için devreye sokulan tedbirlerin etkisinin izlenmesi ve değerlendirilmesini kolaylaştırmak amacıyla, kadınlara yönelik bütün şiddet biçimleri hakkındaki verilerin toplanması ve rapor edilmesinde daha fazla benzerlik ve karşılaştırılabilirlik sağlamak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

II. ULUSLARARASI ÇERÇEVE VE TECRÜBE

17. Kadınlara yönelik şiddetin bir sorun olarak çerçevelendirilmesi esasen feminist eylemcilerin ve gönüllü sektörün kampanyalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. STÖ'ler kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği konusundaki mevcut küresel politika

çerçevesi – Pekin Beyannamesi ve Eylem Platformu'nun şekillendirilmesinde etkili olmuştur. Uluslararası ve ulusal liderleri Eylem Platformunda buldukları taahhütlerden sorumlu tutmada önemli bir rol oynamaya devam etmektedirler.

18. 1993 senesinde *Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi hakkındaki Birleşmiş Milletler Beyannamesi* kadınlara ve kızlara yönelik şiddeti, kamuda veya özelde uygulanan tüm fiziksel, cinsel ve psikolojik istismar şekillerini kapsayan bir anlamda tanımlamıştır. Bu çağır açan beyanname, 1995 senesinde Dördüncü Dünya Kadın Konferansında 189 ülke tarafından kabul edilen 1995 *Pekin Beyannamesi ve Eylem Platformu* ile birlikte karar alma çevrelerinde kadınlara yönelik şiddetle mücadelenin önemini pekiştirmiştir. Daha doğrusu, Pekin Eylem Platformu ve müteakip belgeler Devletlerin, her türlü şiddetin ceza hukukunda ve medeni hukukta ele alınmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alarak kendi yasal çerçevelerini denetlemelerini gerekli kılmıştır. Özel şartlar, tecavüzün ahlaka yönelik değil kişiye yönelik olan ve evlilikle silinemeyecek bir suç olmasını; eşin ya da erkek arkadaşın uyguladığı şiddetin cezalandırılmasını; insan kaçakçılığının ve cinsel çocuk istismarının cezalandırılmasını; zararlı uygulamaların ele alınmasını sağlamayı gerektirmektedir.

Yasal Çerçeve

19. KEİ Üye Devletleri aşağıda belirtilen tüm ilgili uluslararası insan hakları sözleşmelerine ve bölgesel insan hakları sözleşmelerine taraf ülkelerdir:

- Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR);
- Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ICESCR);
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (Kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklayan ve hükümetleri kadın eşitliğini geliştirmeye yönelik olumlu adımlar atmaya zorlayan yasal olarak bağlayıcı ilk uluslararası sözleşme);
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi;
- İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme;
- Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi (ECHR).

20. AB üyesi veya AB'ye giriş sürecinde olan KEİ Üye Devletleri için *Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi* bedensel ve ruhsal dokunulmazlık hakkını, çalışma hakkını, ayrımcılık yapmamayı, “istihdam, çalışma ve ücret dahil tüm alanlarda” erkekler ve kadınlar arasında eşitliği, “sağlık, güvenlik ve onura riayet eden çalışma şartları” hakkını ve etkili bir kanuni yola başvurma hakkını garanti altına almaktadır. 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Anlaşmasına dahil edilmesinden sonra bu Bildirge bağlayıcı AB kanunu haline gelmiştir.

Girişimler ve Kampanyalar

21. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin, Ekim 2006'daki Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda başlatılan detaylı çalışması – “Kadınlara yönelik şiddete son verme: Sözden Eyleme”, sorunun evrenselliğinin, kapsamının ve yaygınlığının ve kamu tepkileri ile ilgili zorlukların ve boşlukların kapsamlı bir incelemesini ortaya koymuştur. Çalışmanın başlatılmasını müteakip Genel Kurul, Üye Devletler ve Birleşmiş Milletler sisteminden, kadınlara yönelik şiddeti önleme çabalarını güçlendirmelerini talep eden kapsamlı bir kararı (A/RES/61/143) kabul etmiştir.

22. Son yıllarda uluslararası düzeyde sayısız kampanyalar başlatılmıştır. BM Genel Sekreteri 2008 yılında, aynı zamanda Milenyum Kalkınma Hedefleri için amaçlanan tarih olan 2015 yılına kadar sürecek küresel kampanyayı – *UNiTE Kadınlara Yönelik Şiddete Son Vermek İçin BİRLEŞİN* – başlattı. UNiTE, tüm ülkelerde:

- uluslararası insan hakları standartları ile aynı doğrultuda olan ulusal mevzuatın kabul edilmesi ve yürürlüğe konulması
- Çok sektörlü ulusal eylem planlarının kabul edilmesi ve yürürlüğe konulması
- Veri toplama ve analiz sistemlerinin oluşturulması
- Ulusal ve/veya yerel bilinçlendirme kampanyalarının oluşturulması
- İhtilaf durumlarında cinsel şiddeti ele alacak sistematik çabaların gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır.

23. Birleşmiş Milletler Kadınlar Kalkınma Fonu (UNIFEM), yasal savunma ve eylem amaçlı küresel bir platform olarak, BM Genel Sekreterinin UNiTE kampanyasının amaçlarına katkıda bulunacak olan *Say NO (HAYIR Deyin)* girişimini başlatmıştır. 25 Kasım 2008 tarihinde Say NO, BM Genel Sekreterine 5 milyondan fazla imza sunarak halkın, kadınlara yönelik şiddetin sona erdirilmesini her yerdeki hükümetler için en yüksek öncelik kılmaya olan desteğini göstermiştir.

24. 2006 senesinde *Parlamentolar tüm alanlarda kadınlara yönelik şiddetle mücadele etmenin etkin yollarını nasıl geliştirebilirler ve geliştirmelidirler* hakkındaki Kararın kabul edilmesinden sonra ve bu tür şiddetin önlenmesine yönelik çabaların sistematik ve sürekli eylem gerektirdiğinin kabul edilmesiyle Parlamentolar arası Birlik 2008 senesinde parlamentoların kadınlara yönelik şiddetin sona erdirilmesi çabalarına destek sağlamak için bir kampanya ve bir çalışma programı başlatmıştır. Mutabakat aynı zamanda kadınlara yönelik şiddeti sona erdirmek amaçlı mevcut eşi benzeri görülmemiş uluslararası çabalara parlamento düzeyinde sağlanan bir katkıyı geliştirmeye ve ışık tutmaya da hizmet etmektedir. PAB üç hedef alanında bir dizi faaliyette bulunmaktadır:

- Güçlü ve etkin bir yasal çerçevenin oluşturulması;
- Mevzuatın etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanması;
- Kadınlara yönelik şiddete dair bilinçlenmenin, duyarlılaştırmanın ve görülebilirliğin desteklenmesi.
- Web sitesinin ve kampanya materyallerinin hazırlanması;

25. Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi'nin 1612 (2006) sayılı Kararına dayalı olarak başlatılan *Aile içi Şiddet de dahil Kadınlara Yönelik Şiddet ile Mücadele (2006-2008)* amaçlı Avrupa Konseyi Pan-Avrupa Kampanyası hükümetler arası, parlamenter ve bölgesel düzeylerde gelişim göstermiştir. Hükümetler arası boyut enfomasyona ve bölgesel bilinçlendirme seminerlerine yoğunlaşırken parlamenter boyut da aile içi şiddeti önlemede ve bununla mücadelede en iyi çözümleri bulmak üzere tasarlanmış yasama girişimlerini benimsemeyi amaçlamıştır. Bölgesel boyut yerel karar mercilerine vakfedilmiştir.

Fon Sağlama

26. Birleşmiş Milletler sistemi adına UNIFEM tarafından yönetilen Kadınlara Yönelik Şiddetin Sona Erdirilmesi için BM Güven Fonu 1996 senesinde kurulan ve kadınlara ve kızlara yönelik şiddeti sona erdirmeye yönelik yerel, ulusal ve bölgesel çabaları destekleyen bir bağış mekanizmasıdır. BM Güven Fonu 2005 yılından başlayarak özellikle kadınlara yönelik şiddet ile ilgili kanunların ve politikaların uygulanmasına destek sağlamaya odaklanmıştır.

27. **BM**, Genel “Temel Haklar ve Adalet” Programının bir parçası olarak 2007-2013 dönemi için “çocuklara, gençlere ve kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele ve mağdurların ve risk gruplarının korunması” amacıyla **Daphne III** programını oluşturmuş olup, sivil toplum ve diğer örgütlerin faaliyetlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Programın temel amaçlarından bir tanesi, cinsel istismar ve insan kaçakçılığı da dahil çocuklara, gençlere ve kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve korunması alanında faaliyet gösteren ve mağdurlara destek sağlayan ve bu tür şiddetin reddedilmesini teşvik etmek veya hassas gruplara ya da şiddet mağdurlarına yönelik tutum ve davranışların değiştirilmesini sağlamak için hedeflenmiş eylemleri uygulayan sivil toplum örgütlerine ve diğer örgütlere yardımcı olmak ve onları teşvik etmektir.

III. KEİ ÜYE DEVLETLERİNDE ÖNLEME VE MÜDAHALE

Ulusal Mevzuat

28. Tüm KEİ Üye Devletleri yukarıda belirtildiği gibi temel uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmelerine taraftır. Eşitlik ilkesi her şeyden önce Üye Devletlerin Anayasalarında kutsal bir yere sahiptir. Tüm Üye Devletlerin kanunları kadınlar ve erkekler için eşit hakları ve toplumun tüm alanlarında ayrımcılık yapmamayı garanti altına almaktadır.

29. KEİ bölgesinde 1990’lardan itibaren ve son on yıldır da daha yoğun olarak aile içi şiddet konusundaki yasal reforma yönelik artan bir faaliyet süregelmektedir. Bölgedeki ülkeler yakın zamanda aile içi şiddeti ele alan medeni ve cezai kanun çıkarmış ya da üzerinde düşünmektedir. Bu reformlar çoğu kez ulusal planlarda, aile yasalarında yapılan değişiklikler veya eklemelerde, ceza kanunlarında veya en etkili olarak da aile içi şiddeti ele alan yeni daha kapsamlı kanunlarda ortaya çıkmaktadır:

Arnavutluk

30. *Aile İlişkilerinde Şiddetin Önlenmesi Tedbirleri* hakkındaki 2006 tarihli Kanun 20,000 vatandaşın imzası ile gerçekleşen bir girişim idi ve sivil toplum derneklerinin koalisyonu ile taslak haline getirilmişti. Kanunun amaçları arasında şunlar yer almaktadır:

- Mağdurların korunması, desteklenmesi ve rehabilitasyonu, aile içi şiddetin sonuçlarının hafifletilmesi ve önlenmesi amacıyla koordinasyonlu bir sorumlu merciler ağı kurmak;
- Mağdurlara destek olunması ve aile içi şiddetin önlenmesi açısından çabaları merkezi ve yerel düzeyde sorumlu yapıların ve mercilerin oluşturulmasına yönlendirmek;
- Aile içi şiddete karşı koruma tedbirleri almada yargıya yetki vermek;
- Aile içi şiddet mağdurlarına, mahkemeler ve emniyet kurum ve kuruluşları tarafından, yasaya uygun olarak hızlı, düşük maliyetli ve basit hizmetler sunulmasını temin etmek/garanti altına almak.

Kanun bir acil koruma emri çıkarmaktadır.

Bulgaristan

31. 16 Mart 2005 tarihinde Bulgaristan Parlamentosu *Aile İçi Şiddete Karşı Koruma Yasasını* kabul etti. Bu kanunla Devlet aile içi şiddetle mücadele sorununun önemini kabul etmekte ve aile ve ilişkiler içersindeki şiddetin artık özel bir mesele değil de bir kamu sorunu olduğunu kesinleştirmiş bulunmaktadır. Kanun bölgede Koruma Emri hükümlerini içine alan, türünün ilk örneklerinden birisi idi. Aile içi şiddet durumlarında, hızlı hukuk muhakemeleri usulüne benzer olsa da kendine özgü bir usul olan özel bir acil hukuk muhakemeleri usulü oluşturdu. Kanun ceza muhakemeleri usulüne dair unsurlar içerse de aynı zamanda medeni hukuk çerçevesi içersinde kalmaktadır ki bu da aile içi şiddet mağduru için daha avantajlı olan bir

ispat zorunluluğu getirmektedir. Aile İçi Şiddete Karşı Koruma Yasası aynı zamanda Aile İçi Şiddete Karşı Koruma Programlarının Finansmanı için yeni bir fon oluşturulmasını öngörmektedir.

Gürcistan

32. *Aile İçi Şiddetin Önlenmesi, Şiddet Mağdurlarının Korunması ve Yardımı hakkındaki Kanun* hazırlanarak 25 Mayıs 2006 tarihinde kabul edilmiştir. Amacı, hak eşitliklerini, fiziksel ve psikolojik güvenliği, aile değerlerinin korunmasına ve aynı zamanda şiddet mağdurlarının korunması ve rehabilitasyonuna ilişkin yasal garantileri kabul ederek aile üyelerinin hak ve özgürlüklerinin korunması için temel oluşturmaktır. Kanun, aile içi şiddetin temel özelliklerini ana hatlarıyla belirtmekte olup, aile içi şiddetin tespit edilmesi ve önlenmesine dair yasal ve örgütsel sorunları belirlemekte ve aile içi şiddet mağdurlarının sosyal ve yasal korunmasını ve yardımını garanti altına almaktadır. Aralık 2009'da yapılan değişiklikler, hukuku iyileştirmeyi, aile içi şiddet kurbanlarını koruyacak hukuk mekanizmalarını kolaylaştırmayı, bu şiddeti ortadan kaldırmayı ve ayrıca yasaların etkin biçimde uygulanmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Kadınların ve erkeklerin eşit haklarını, özgürlükleri ve fırsatları güvence altına alacak ve ayrımcılığı ortadan kaldıracak şartların oluşturulması amacıyla "Cinsiyet Eşitliği" yasasının bu yıl Nisan ayından bu yana Gürcistan'da hayata geçirilmiş olması da çok anlamlıdır.

Yunanistan

33. 24 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren «*aile içi şiddet ile mücadele*» başlıklı 3500/2006 sayılı Kanun, aile içi şiddeti önlemeyi ve bununla mücadele etmeyi ve kadınların ve çocukların temel haklarını korumayı amaçlamaktadır. Kanun kapsamında cezalandırılan şiddet biçimleri, dayak, evlilik içi tecavüz, cinsel şiddet ve istismar, cinsel saldırı ve tehdit gibi aile içi şiddettir. Bu kanun bu fiillerin cezalandırılmasını ve aile içi şiddet mağduruna destek ve yardım sağlanmasını öngörür. Ayrıca küçüklerin, emanet edildikleri veya gözetimi altında oldukları yetişkinler tarafından uğradıkları cinsel istismarı ve saldırıyı da cezalandırmaktadır.

Moldova

34. *Aile içi Şiddetle Mücadele ve Önlenmesi hakkında kanun* Eylül 2008'de yürürlüğe girmiştir. Diğerlerinin yanı sıra fiziksel şiddet, cinsel şiddet – evlilik içi tecavüz dahil – veya psikolojik şiddet arasında ayırım yaparak, hem beraber yaşama hem de ayrı yaşama durumları için geçerli olmak üzere aile içi şiddeti nelerin oluşturduğunu belirler. Kanunda yalnızca merkezi ve mahalli idare makamlarının yetkileri değil aynı zamanda mağdurlara yönelik rehabilitasyon merkezlerinin ve servislerinin yetkileri de açık ve net olarak belirtilmektedir. Buna ek olarak, bir insan hakları ilkesi olarak mağdurun güvenliği, üçüncü şahısların şikayet olanağı ve şikayetin alınmasından sonraki 24 saat içinde, faili, mağdurdan, çocuklarından veya diğer bakmakla yükümlü olduğu kişilerden uzak durmaya mecbur eden koruma emirlerinin verilmesi hakkında hükümler de içermektedir.

Romanya

35. *Aile içi Şiddetle Mücadele ve Önlenmesi hakkında kanun* 2003'te kabul edildi. Karar alıcılar, uzmanlar ve aile içi şiddet mağdurları ile direkt ilişki içinde bulunan kişilerin çabalarının sonucu olarak çerçeve, cinsiyete dayalı şiddet ve genel olarak aile içi şiddet mağdurlarına yardım etme alanındaki çığır açan çalışmadan yararlanmaktadır. Kanununun temel hükümleri arasında mütevacizler için terapi ve danışmanlık programları geliştirecek uzman personelin yetiştirilmesi; STÖ'lerin devlet yardımlarından veya duruma göre, mahalli

bütçelerden kanunun hükümleri çerçevesinde yararlanması imkanı; mağdurlara, danışmanlık ve yasal yardım da dahil olmak üzere, 7-60 gün süre ile sığınma hizmetleri sağlanması yer almaktadır.

Ukrayna

36. *Aile İçi Şiddetin Önlenmesi hakkındaki 2001 tarihli Kanun* üç ana unsuru kapsamaktadır: kanun uygulaması, sosyal yardım ve sağlık. Ukrayna, bölgenin, kadınlara yönelik şiddetle mücadele alanında özel bir kanun yürürlüğe koyan ilk ülkesi idi. 2008 yılında *Aile İçi Şiddet ile Mücadele Yasalarının İyileştirilmesi ile ilgili bazı Ukrayna Kanunlarının Değiştirilmesi hakkında* Kanun kabul edildi, ki bu kanun özellikle aile içi şiddete başvuran kişilerle çalışmayı öngörmektedir. Yapılan önemli değişikliklerden bir tanesi “mağdur gibi davranış” tanımının ve ilgili 11. Maddesinin çıkarılması idi.

37. **Ermenistan, Azerbaycan, Rusya, Sırbistan ve Türkiye** için ve aynı zamanda aile içi şiddete karşı özel kanunlar benimseyen yukarıda belirtilen Üye Devletler için, Ceza Kanunlarında ve Aile Hukukunda aile içi şiddeti ele alan yasal hükümler bulunmaktadır. Örneğin Türkiye’de, 2007 yılında değiştirilen Ailenin Korunması Kanunu, aile mahkemesi hakimlerine, eşinin evini terk etme ve/veya “muayene ya da tedavi için bir sağlık kuruluşuna başvurma”, “Kanun”dan yararlanmak için yapılacak başvurular ve infazı için yapılan icrai işlemlerin harca tabi olmayacağı” emirleri de dahil olmak üzere failin aleyhine ihtiyati tedbirler alınmasına karar verme imkanı sağlamaktadır.

38. Aile içi şiddet konusunda belirli bir yasanın olmaması, bununla mücadelede bir engel olarak kabul edilse de aile içi şiddeti cezalandıran yasada açık bir dil sağlayan reformlar bu boşluğu ele alabilmektedir. Örneğin **Sırbistan** aile içi şiddetin bir suç olduğunu açıkça beyan eden hükümler yürürlüğe koymuştur (Sırbistan Cumhuriyeti’nin 2005’te kabul edilen Ceza Kanununun 194. Maddesi). **Türkiye**’de Ceza Kanunu 2004 senesinde yeniden düzenlenmiş olup, kadın hakları gruplarının savunuculuğunun bir sonucu olarak kadınların ve kızların eşitlik ve kişi dokunulmazlığı hakları konusunda daha güçlü yasal korumalar sağlamaktadır. Daha da spesifik olarak, cinsel suçlar için daha ileri tanımlamalar ve daha yüksek cezalar sağlamakta; evlilik içi tecavüzü cezalandırmakta ve töre cinayetleri failleri ve tecavüz suçluları için ceza indirimlerini önlemeye yönelik tedbirler belirlemektedir. **Ermenistan**’da ve **Azerbaycan**’da aile içi şiddet konulu yasa tasarıları halen hazırlık sürecindedir.

Politikalar, Stratejiler ve Programlar

39. Aile içi şiddeti önleme ve bununla mücadele konusundaki Ulusal Eylem Planları/Programları ve/veya Ulusal Stratejiler hemen hemen tüm KEİ Üye Devletlerinde mevcuttur. Bazı Üye Devletler, aile içi şiddeti ele alan ayrı bir bölüm içeren Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planlarını kabul ettiler.

40. **Arnavutluk**’un Cinsiyet Eşitlik ve Aile içi Şiddet konusundaki Ulusal Stratejisi (2007-2010), cinsiyet sorunlarını kamu politikalarına yönlendirmek, cinsiyete dayalı farklılıkları hafifletmek ve aile içi şiddetin ve istismarın temel nedenlerine saldırarak aile içi şiddeti önlemek amaçlı yaklaşımları ve kurumsal mekanizmaları şart koşmaktadır.

41. 2004 senesinde **Ermenistan** Cumhuriyeti Hükümeti, 2004-2010 dönemi için Ermenistan Cumhuriyeti’nde Kadınların Statüsünü Yükseltmek ve Toplumdaki Rollerini Artırmak için Ulusal Program’ı kabul etti. Programın 5. Maddesi kadınlara yönelik şiddeti ele alırken, 6. Maddesi de kadın ve kız kaçakçılığını ele almaktadır.

42. **Azerbaycan**'da Aile ve Kadınların Sorunları hakkındaki Ulusal Eylem Planı (2008-2012), aile içi şiddet ve erken evlilikler de dahil olmak üzere kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi konusunda ayrı bir bölüm içermektedir. 2007 senesinde onaylanan "demokratik toplumdaki aile içi şiddetle mücadele konusundaki Kompleks Cumhuriyet Programı" aile içi şiddeti, cinsiyet ve başka türdeki eşitsizliği ve toplumdaki zulmü ortadan kaldırmak için her alanda stratejik planların hazırlanmasını ve aynı zamanda kadınların şiddetten korunması hakkında kanun hazırlama konusundaki teklifleri değerlendirmeyi öngörmektedir.

43. **Bulgaristan** 2006 senesinde, 2007-2008 dönemi için Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Aile İçi Şiddetten Koruma amaçlı ilk Ulusal Programını kabul etti. Program, aile içi şiddet mağdurları için bilgilendirme amaçlı 24 saat açık ulusal bir telefon hattı tahsis etmekte; aile içi şiddet mağdurları için her bölge merkezinde sığınma evleri kurulmasını planlamakta; uzman kuruluşlarda çalışanlar, polis memurları, kolluk kuvvetleri vb. dahil olmak üzere özel personel gruplarını hedefleyen programların ve eğitimlerin geliştirilmesini ve uygulanmasını öngörmektedir. Program aile içi şiddetin, bilinçlendirme yoluyla önlenmesini ve bundan korumayı hedeflemektedir. Aynı zamanda failer için uzman programların oluşturulmasını öngörmektedir. Hali hazırda 2009-2015 Kadınların Güçlendirilmesi Ulusal Stratejisi, diğerleri arasında, cinsel şiddetin ve insan kaçakçılığının yok edilmesi hedefini içermektedir.

44. **Gürcistan**'da, aile içi şiddete ve aile içi şiddet kurbanlarının korunmasına ve kendilerine yardım edilmesine dair devlet politikalarını genişletmek amacıyla "aile içi şiddetin ortadan kaldırılması ve aile içi şiddet kurbanlarının korunması 2009-2010 eylem planı" da hazırlanmıştır.

45. **Yunanistan** için, Kadınlara yönelik Şiddetle Mücadele, 2007-2013 Ulusal Stratejik Kalkınma Planı çerçevesinde, "cinsiyet eşitliği politikasının güçlendirilmesi" başlıklı özel öncelik ekseninde dahilinde öncelikli mesele olmuştur.

46. 25 Kasım 2009 tarihinde Adalet, Şeffaflık ve İnsan Hakları Bakanlığı, 2009-2013 Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Programını ilan ederek bir girişim başlatmıştır. Cinsiyete yönelik şiddetle mücadele için Yunanistan'da ilk kez böyle kapsamlı bir eylem programı (şimdiye kadar bir parçası olduğu eşitlik programından ayrı) oluşturuluyor ve hemen de uygulamaya konulacak. Program bir yandan olguya karşı ve aynı zamanda mağdurların desteklenmesi için önleyici faaliyetlerden oluşmakta olup diğer yandan da kurumsal çerçeveyi güçlendirmeye yönelik yasal müdahaleler içermektedir. Cinsiyet Eşitliği Genel Sekreterliği hesabına Kadın Çalışma ve Araştırma Merkezi tarafından yürütülen "Yerel idarelere ait, kadınların yararına ve şiddetle mücadeleye yönelik kapsamlı bir model eylem planının geliştirilmesi hakkındaki Çalışma" ya dayalı olarak Ulusal ve Yerel Düzeyde Kadınların Yararına ve Şiddet ile Mücadele amaçlı Kapsamlı bir Eylem Planı oluşturmuştur.

47. **Romanya**'da aile içi şiddeti önleme ve bununla mücadele alanında 2005-2007 için geliştirilen Ulusal Strateji, sosyal hizmetler sistemi için hem merkezi hem de yerel düzeylerde aile içi şiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için tasarlanan bir kurumsal çerçeveyi oluşturmaya ve sistemin çok sektörlü bir yaklaşım sağlayacak kapasiteye getirilmesine yoğunluk verdi. Ayrıca, ülkenin 42 ilçesinde 2007'den itibaren aile içi şiddet konusunda Ülke düzeyinde Yıllık Eylem Planları geliştirildi.

48. **Rusya**'da Erkekler ve Kadınlar için Eşit Haklar ve Eşit Fırsatlar Ulusal Stratejisi (Rusya Federasyonu Cinsiyet Stratejisi) 2006'da onaylanmıştır ve şiddet konusunda ayrı bir kısım içerir. Rusya Federasyonu Güvenlik Konseyi'nin kararıyla hukuk uygulama kurumları,

kadınlara karşı şiddet ve şiddet kurbanlarının korunması hakkındaki mevcut yasaların güncellenmesine katılmıştır.

49. **Sırbistan**'da Cinsiyet Eşitliği Müdürlüğü, Kadınların Durumunun Düzeltilmesi ve Cinsiyet Eşitliğinin Teşvik edilmesi amaçlı Ulusal Stratejiyi (2008-2014) Ocak 2008'de başlattı. Stratejik hedefleri arasında kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi ve kadınların şiddete karşı korunması için kapsamlı bir sistemin temin edilmesi; medyada cinsiyet eşitliği oluşturulması, cinsiyet basmakalıplarının ve bağınaz/nefret söylemlerinin medyadan çıkarılması yer almaktadır.

50. Buna ek olarak, Sırbistan Cumhuriyeti'nin, 2007 yılında kabul edilen Ulusal Milenyum Kalkınma Hedefleri de kadınların şiddete karşı korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için 2015 yılına kadar bir sistem geliştirme hedefi içermektedir.

51. **Türkiye**'de Kadınlara Yönelik Aile içi Şiddet ile Mücadele konusundaki 2007-2010 Ulusal Eylem Planı, kadınları güçlendirecek koruma ve önleme tedbirlerini kapsamakta olup aynı zamanda kaynak ayırma ve bütçe sorunlarına da değinmektedir. Planın altı ana başlığı şöyledir: Yasal Düzenlemeler; Bilinçlendirmenin Sağlanması; Kadınların Güçlendirilmesi; Koruyucu Hizmetlerin Sağlanması; Tedavi ve Rehabilitasyon Hizmetlerinin Sağlanması; Kurum ve Kuruluşlar arasında İşbirliği.

52. 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Gelişim Planı, kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımını sağlamak amacıyla eğitim ve mesleki eğitim imkanlarını artırmak suretiyle sürdürülecek olan aile içi şiddetle mücadeleyi öngörmektedir.

53. **Ukrayna**'da Cinsiyet Eşitliği Sağlamak amaçlı Devlet Programının 2006-2010 Eylem Planı, eğitim ve öğretim programlarının ve aynı zamanda bilinçlendirme faaliyetlerinin organize edilmesini; telefon "yardım hatları" işlevinin kolaylaştırılmasını; polis araştırması yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir.

Kurumsal Mekanizmalar

54. KEİ Üye Devletlerinin çoğu, devlet kurumlarının ve sivil toplumun ilgili taraflarını bir araya getirerek, aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve danışmanlık hizmetinin verilmesi amacıyla kurumsallaştırılmış yapılar devreye sokmuştur. Bunlar arasında şunlar yer almaktadır:

- **Arnavutluk**'ta Fırsat Eşitliği Müdürlüğü'ne bağlı olarak 2008 yılında oluşturulan Aile içi Şiddete Karşı Önlemler Bölümü ;
- **Ermenistan**'da Aile içi Şiddet hakkında bir Kanun taslağı hazırlamak maksadıyla 2007 senesinde oluşturulan Bölümler arası Çalışma Grubu;
- **Bulgaristan**'da Devlet Kurumları Temsilcilerinin oluşturduğu Grup;
- 2008 yılında, **Gürcistan**'da kamu kuruluşlarının işlevlerinin etkinlikle yerine getirilmesini kolaylaştırmak amacıyla, Aile İçi Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Tedbirlerin Uygulanması Konulu Kurumlar Arası Konsey oluşturulmuştur
- **Yunanistan**'da 2008 senesinde "Cinsiyet Eşitliği Genel Sekreterliği Yapısının Organizasyonu" hakkındaki Başkanlık Kararnamesi ile oluşturulan, Cinsel Şiddeti ele alan Özel Şube;
- **Romanya**'da 2004 senesinden beri faaliyet gösteren Ulusal Aile Koruma Kurumu;
- **Rusya**'da Ailede ve İlgili Sosyal Kurumlarda Şiddetin Önlenmesi için Saint Petersburg Koordinasyon Konseyi Çalışma ve Sosyal Refah Komitesi;

- **Türkiye**'de "Töre ve Namus Cinayetlerini ve Çocuklara ve Kadınlara Yönelik Şiddeti Önlemek için alınacak Tedbirler" hakkındaki Başbakanlık Genelgesi ile 2006 yılında oluşturulan Kadınlara Yönelik Şiddet İzleme Komitesi.

Bilinçlendirme ve Eğitim

55. Kadınlara yönelik şiddet, özellikle de aile içi şiddet konusu, normalde şiddet, kriz ve travma ile ilgilenen polis, hukuk, tıp ve sosyal çalışma gibi hizmet alanlarında bile ancak son dönemlerde eğitim ve meslek eğitiminin bir parçası haline gelmektedir. Polisin eğitimi en geniş çapta kabul edilen ihtiyaçtır ve en acil atılması gereken adım olarak gözükmektedir. Öğretmenler ve okul öncesi personel ile medya çalışanları eğitim alma ihtimali en az olanlardır.

Ermenistan'da 2006'dan itibaren devlet memurları için eğitim programları uygulanmaktadır. Ayrıca Güney Kafkasya'da Cinsiyet ve Siyaset bölgesel projesi 2004-2008 çerçevesi dahilinde "Şiddete Karşı Erkekler" adı altında bir hibe programı uygulamaya konuldu. "Şiddete Karşı Erkekler" programının bir parçası olarak, Erivan da dahil olmak üzere cumhuriyetin beş bölgesindeki sosyal hizmet görevlileri için, eğitimler düzenlendi, ki bu eğitimler ebeveyn-öğretmenler birlikleri için 15 ortaokulda "Aile içi Şiddetin Önlemesi" konusunda verildi; medya temsilcileri için "Aile İçi Şiddet Sorunları ve Gazeteciler" konusunda kurslar düzenlendi.

56. **Bulgaristan**'da İçişleri Bakanlığı, aile içi şiddet alanında memurlarının eğitimi için 15 seminer düzenledi. Aile içi şiddet konusu aynı zamanda polis memurlarının mesleki eğitimi için müfredata dahil edildi. İçişleri Bakanlığı'nın 400'den fazla polis memuruna eğitim vermek için 2009 senesinde Maliye Bakanlığı tarafından fon yardımı sağlandı.

57. **Yunanistan**'da Polis Okullarının müfredatı aile içi şiddet olgusu konusunda dersler içermektedir. Ayrıca, Şubat 2008'de Acil Durum Ekibi polis kadrosu, Görevli Polis Memurları ve Güvenlik Hizmetleri ve Karakol çalışanları için aile içi şiddeti ele alan bir dizi eğitim seminerleri düzenlendi.

58. Cinsiyet Eşitliği Genel Sekreterliği ilgili meslek sahiplerine Aile içi Şiddet hakkındaki yeni Kanunla ilgili bilgi vermek için iki etkinlik düzenledi. Bunlardan ilki "Aile içi Şiddet hakkında En Son Veriler" adı altında 2007 senesinde Cezai ve Kriminolojik Araştırma Merkezi (Atina Üniversitesi) işbirliğinde gerçekleştirildi. İkincisi ise "Aile içi Şiddet: 3500/06 sayılı Kanundan Beklentiler" adı altında aynı sene Atina Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı ve Cezai ve Kriminolojik Araştırma Merkezi (Atina Üniversitesi) işbirliğinde gerçekleştirildi.

59. Cinsiyet Eşitliği Genel Sekreterliği'nin denetimindeki Cinsiyet Eşitliği Araştırma Merkezi "Öğretmenlerin Duyarlılaştırılması ve cinsiyet eşitliğini teşvik eden girişimsel programlar" adı altında bir program uygulamaya koymaktadır. 2006-2007 ve 2007-2008 eğitim öğretim yıllarında girişimler kadınlara yönelik şiddet sorunlarına yoğunlaştırıldı.

60. **Moldova**'da "Cinsiyet Şiddetine Karşı 16 Günlük Etkinlik" halk kampanyası, hem hükümet-dışı hem de resmi kuruluşların ve ayrıca bu alanda faal olan uluslararası örgütlerin katılımıyla 2007'den bu yana yürütülmektedir. Eylül 2009'da Chisinau'da, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Amerikan Barosu Hukukun Üstünlüğü Birliği ve Ulusal Adalet Enstitüsü tarafından düzenlenen, Moldova'nın tüm bölgelerinden 50'den fazla adli alan uzmanının katıldığı bir eğitim semineri yapılmıştır. Yukarıda bahsedilen proje dahilinde, "aile içi şiddet ve insan kaçakçılığı kurbanlarının korunması ve kendilerine yardım" hakkında eğitim kursları

düzenlenmiştir. Amaçları, aile içi şiddetin ve insan kaçakçılığının önlenmesi ve bunlara karşı mücadele hakkındaki ilgili yasaların kayıtlarının uygulanması hususunda yerel çoklu-görev güçlerinin potansiyelinin güçlendirilmesidir.

61. **Romanya**'da, İçişleri Bakanlığı ve Romanya Hükümeti ve İçişleri Bakanlığı Ulusal İlişkiler ve Hollanda Adalet Bakanlığı arasındaki işbirliği ile ilgili Hükümet Kararını müteakip, Romanya ile Hollanda arasında, kırsal alanlarda aile içi şiddetin önlenmesi amaçlı eğitimler ve seminerlerle ilgili olarak 2007-2009 dönemini kapsayan bir Mutabakat Anlaşması (MOU) imzalandı. 2008 yılında bu program kapsamında 900'den fazla polise eğitim verildi. Eğitimlerin 2008 ve 2009'da yılda üç kez gerçekleştirilmesi programa bağlandı.

62. **Rusya**'da 2008'de klinik ve kadın sağlığı klinikleri personelinin eğitimi gerçekleştirildi. Klinik ve kadın sağlığı kliniklerinin personeli şiddet ve insan kaçakçılığı bilinçlerini artırmaya çalışmaktadır. Tecavüz ve şiddetin etkilerine dair hususlarda adli tıp uzmanları ile çalışmalar yapılıyor ve jinekologlar, çocuk doktorları, psikoterapistler vb. için şiddet konusunda kurslar organize edilmektedir.

63. İçişleri Bakanlığı ve Avrupa Konseyi arasındaki işbirliği çerçevesinde, İçişleri Bakanlığının eğitim kurumlarındaki 150'den fazla öğretmen şiddetin önlenmesi alanındaki yeterliliklerini artırdı. Polis müdürlüklerine uygulamalı çalışmalarında kendilerine yardımcı olacak daha iyi öğretim materyalleri verildi. Şiddet konusu, hali hazırda İçişleri Bakanlığının eğitim kurumlarında öğretilen akademik disiplinler – kriminoloji, ceza hukuku, aile hukuku vb.- çerçevesinde güncellendi.

64. **Sırbistan**'da 2008 senesinde, UNIFEM ile ortak bir projeye dayalı olarak Cinsiyet Eşitliği Müdürlüğü tarafından devlet memurları için eğitimler gerçekleştirildi.

65. **Türkiye**'de Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile imzalanan protokoller gereğince hizmet içi eğitimler düzenliyor. Bu çerçevede 40.400 polis memurunun, cinsiyet eşitliği ve kadın şiddet mağdurları ile alakadar olmak için gerekli prosedürler konusundaki eğitimi 2008 senesinde tamamladı; 2009 yılı sonuna kadar 50.000 sağlık çalışanına eğitim verildi; aile mahkemelerinin 125 hakimi ve 125 savcısı özel seminerlere katıldı; yerel düzeyde halk eğitim çalışanları için cinsiyet eşitliği eğitimleri başlatıldı ve 2009 yılı sonuna kadar 770 devlet memuru bu eğitimlere katıldı; askeri birimlere de cinsiyet eşitliği ve töre cinayetleri konusunda eğitim materyalleri verildi ve 450.000 asker senelik bazda ilgili eğitimi almaktadır. Din görevlileri için benzer programların başlatılmasına ilişkin çalışmalar tamamlanmak üzeredir.

66. Tüm KEİ Üye Devletleri halkı bilinçlendirme alanında, özellikle BM, Avrupa Konseyi vb. tarafından başlatılan önemli uluslararası ve bölgesel kampanyalar çerçevesinde ülke çapında kampanyalar yürütmektedir. Bu kampanyalar ünlülerin (Türk Milli futbol takımı gibi) katılımı ile gerçekleştirilen televizyon programları ve reklam spotlarını, bilgi materyallerinin basılmasını ve genç ve yetişkin erkeklerin şiddete karşı mücadelede yer almasını kapsamaktadır.

SONUÇLAR

67. Son yıllarda KEİ Üye Devletleri, bölge genelindeki kadınların ve toplumların yaşamlarını etkileyen bir sorun olan kadınlara yönelik şiddet ile daha etkin bir şekilde mücadele etmek amacıyla yasal reformlar ve politika geliştirmeye başlamıştır.

68. Kadınlara yönelik şiddeti cezalandıracak yasaların çıkartılması önemli bir müdahale tedbiridir. Bununla birlikte, kanunların uygulanmasındaki boşlukları ve zafiyetleri ele almak ve bunları somut eyleme ve özellikle de, aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadına yönelik şiddeti hedefleyen mali destek ve bütçelere dönüştürmek için daha büyük çabalara ihtiyaç vardır. Yasaların etkinliğini değerlendirmek için avukatlar ve hukuk sistemi çalışanları tarafından gerçekleştirilecek özenli takip de çok önemlidir.

69. Küresel girişimler ve deneyimler kadınlara yönelik şiddetin, tüm ilgili tarafların sağlayacağı katkılarla beraber kapsamlı bir müdahale gerektirdiği gerçeğini açıkça ortaya koymuştur. Bunun da ötesinde, şiddet ile mücadele stratejilerinin yaklaşımları açısından bütünsel olması gereklidir, sadece cezalandırmanın ötesine geçerek, önleme ve yardım tedbirlerini ve aynı zamanda da erkek şiddetini cesaretlendiren sosyal tutumları ve inançları değiştirmeye yönelik girişimleri de bünyesinde barındırmalıdır. Kadınlara yönelik şiddet ile mücadele, cinsiyet rollerinin ve güç ilişkilerinin toplumda ifadelendirilme şekline karşı gelmeyi gerektirmektedir. Kadınlara yönelik şiddet sorunu konusunda bilinçlendirme sağlanması ve cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi kadınların insan haklarını korumak adına yasal adımlar atılması kadar önemlidir.

70. Kadınlara yönelik şiddet konusundaki etkin politikalar aynı zamanda kesin veriler de gerektirmektedir. Alınan tedbirlerin etkinliğini geliştirmek ve aynı zamanda değerlendirmek için sistematik ve kaliteli veri toplama, şiddet tanımı ve olgunun yaygınlığını ölçümleyecek göstergelerin geliştirilmesi gereklidir. Aile içi şiddet ve cinsel saldırılar çok sınırlı düzeyde rapor edildiğinden, veri açığını kapatmak için nüfusa dayalı araştırmalar genişletilmeli ve yoğunlaştırılmalıdır.

71. Son olarak, kararlı siyasi irade ve belirlenen standartları yürürlüğe koyma taahhüdü, eşitsizlikten ve kadınlara karşı ayrımcılıktan kaynaklanan kadınlara yönelik şiddeti ortadan kaldırmak için zorunlu bir şarttır. Parlamenterler – özellikle de kadınlar – sivil toplum ve yasama organları arasındaki koordinasyon için kilit konumda bulduklarından karar verme seviyesindeki zihniyetleri etkileyebilecek konumda bulunmaktadır.